

SPRIEDUMS

Rīgā 2011.gada 1.jūlijā

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs senators J.Neimanis

senatore V.Kakste

senatore R.Vīduša

piedaloties pieteicējas Rīgas brīvostas pārvaldes pārstāvim *M.S.*,
atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Konkurences padomes pārstāvei *M.G.*,

trešās personas akciju sabiedrības „PKL flote” pārstāvim *A.S.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc Rīgas brīvostas pārvaldes pieteikuma par Konkurences padomes 2009.gada 24.marta lēmuma atcelšanu daļā, sakarā ar Rīgas brīvostas pārvaldes kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 11.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Līdz 2008.gada augustam velkoņu pakalpojumus Rīgas brīvostā sniedza pieteicēja - Rīgas brīvostas pārvalde un trešā persona - akciju sabiedrība „PKL flote”. Rīgas brīvostas pārvaldes Kuģošanas departamenta ostas kapteinis 2008.gada 7.augustā izdeva rīkojumu, ar kuru noteica lieltonnāžas kuģu ievēšanai un izvešanai no noteiktām piestātnēm Rīgas ostā izmantot divus velkoņus ar to kopējo jaudu ne mazāku kā 7300 kW. Šādi velkoņi jau bija Rīgas brīvostas pārvaldes rīcībā. Rīkojuma izdošanas brīdī trešā persona šādas prasības nevarēja izpildīt, tādēļ atgādāja

uz Rīgas brīvostu vēl vienu velkoni. Dienā, kad trešās personas velkonis ienāca Rīgas brīvostā, Rīgas brīvostas pārvaldes Kuģošanas departamenta ostas kapteinis 2008.gada 12.augustā izdeva rīkojumu, kurā paredzēja, ka Kuģu satiksmes centram jāveic centralizēta informācijas pieteikumu saņemšana caur aģentējošiem komersantiem velkoņu pakalpojumu sniegšanai un noteica velkoņu pakalpojumu sniegšanas kārtību saskaņā ar Rīgas brīvostas noteikumiem, ļaujot Rīgas brīvostas pārvaldei regulēt velkoņu pakalpojumu sniegšanas kārtību Rīgas brīvostā. Lai uzsāktu sniegt velkoņu pakalpojumus ar vienu no velkoņiem, trešā persona lūdza Rīgas brīvostas pārvaldei pieņemt velkoņa kapteiņu zināšanu pārbaudi. Rīgas brīvostas pārvalde 2008.gada 19.augustā norādīja trešajai personai, ka tai nav velkoņa atļaujas pakalpojuma sniegšanai Rīgas brīvostā, kā arī kapteiņiem jāapgūst iemaņas strādāt uz šāda tipa kuģiem. Trešās personas aģentētajiem kuģiem tika liegts izmantot trešās personas velkoņu pakalpojumus, bet likts izmantot pieteicējas velkoņu pakalpojumus.

[2] Trešā persona vērsās Konkurences padomē ar sūdzību par Konkurences likuma pārkāpumiem. Konkurences padome ar 2009.gada 24.marta lēmumu konstatēja, ka pieteicēja pārkāpusi Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 1.punktu, uzlika soda naudu un pienākumu izpildi.

[3] Pieteicēja iesniedza pieteikumu par administratīvā akta atcelšanu.

[4] Administratīvā apgabaltiesa ar 2010.gada 11.novembra spriedumu pieteikumu noraidīja. Tiesa atzina, ka pieteicēja ir pārkāpusi Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 1.punktā minēto aizliegumu, jo ar rīkojumu Nr.21 noteiktās prasības pakārtoja tieši pašai piederošo velkoņu tehniskajiem parametriem. Ieviestās prasības nav objektīvi pamatotas ar kuģošanas drošību. Pieteicējas aizliegums trešās personas velkoņiem apkalpot tos kuģus, uz kuriem neattiecas ar rīkojumu Nr.21 uzliktie ierobežojumi, ir neobjektīvs un nav pamatojams ar hidrometeoroloģiskajiem apstākļiem. Lai arī rīkojumus izdevis ostas kapteinis, jāņem vērā, ka tas kā darbinieks ir pieņemts darbā pieteicējas struktūrvienībā (izpildaparātā), tādējādi pilda savas likumos noteiktās funkcijas pieteicējas interesēs. Pieteicējai kā darba devējai ir pienākums pārraudzīt un atbildēt par tās darbinieku vai amatpersonu darbību, ja tie, veicdami noteiktus pienākumus vai funkcijas, izvirza prasības vai pieņem lēmumus, kas ir pretrunā Konkurences likumā noteiktajam aizliegumam. Tirgus dalībnieka

amatpersonas darbības, ar kurām tiek pārkāpts Konkurences likuma 13.panta pirmajā daļā noteiktais aizliegums, ir uzskatāmas par tirgus dalībnieka darbībām. Tā kā lēmuma adresāts ir pieteicēja, lēmums nav jāpaziņo ostas kapteinim.

[5] Pieteicēja iesniegusi kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 11.novembra spriedumu. Tā pamatota ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[5.1] Rīgas brīvostas pārvaldes kapteiņa rīkojumi izdoti publisko tiesību jomā, tādēļ pieteicējas stāvokļa izmantošanu nevar uzskatīt par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, kas saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta pirmo daļu izpaužas privāto tiesību jomā.

[5.2] Saskaņā ar Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likuma 33.panta pirmo daļu ostas kapteinis nerīkojas kā tirgus dalībnieka pārstāvis, bet kā amatpersona (iestāde). Ostas kapteiņa rīkojumi ir administratīvie akti.

[5.3] Pārsūdzētā lēmuma adresāts ir arī ostas kapteinis. Tiesa nepareizi piemēroja Administratīvā procesa likuma 61. un 62.pantu, jo atzina, ka lēmums paziņots adresātam, taču ostas kapteinis netika uzklausīts lēmuma pieņemšanas procesā un tam netika paziņots lēmums. Ostas kapteinis netika pieaicināts tiesas sēdē, nepareizi piemērojot Administratīvā procesa likuma 130.panta pirmo daļu.

[6] Konkurences padome par pieteicējas kasācijas sūdzību paskaidrojusi, ka konkurences tiesībās noteicoša ir darbība, kas rada vai var radīt ietekmi uz konkurenci, neatkarīgi no tā, kas ir šīs darbības veicējs un kāds ir darbības pamats. Konkurences tiesībās tirgus dalībnieka un tirgus dalībnieka darbinieka vaina netiek nodalīta, bet kasācijas sūdzībā norādītās normas neizslēdz Konkurences likuma regulējuma piemērošanu. Tiesa atbilstoši Konkurences likuma 3.pantam noteikusi lēmuma adresātu – pieteicēju, tādēļ lēmums nebija jāpaziņo ostas kapteinim.

Motīvu daļa

[7] Konkurences likuma 1.panta 9.punkts paredz, ka tirgus dalībnieks ir jebkura persona (arī ārvalsts persona), kura veic vai gatavojas veikt saimniecisko darbību Latvijas teritorijā vai kuras darbība ietekmē vai var ietekmēt konkurenci Latvijas teritorijā. Jēdziens „tirgus dalībnieks” konkurences tiesībās izprotams

funkcionālā nozīmē: tā ir katra saimniecisko darbību veicoša vienība neatkarīgi no tās juridiskās formas vai finansēšanas veida (*sal. Eiropas Savienības Tiesas 1991.gada 23.aprīļa sprieduma lietā Nr.C-41/90 Höfner 21.punktu; Eiropas Savienības Tiesas 1995.gada 16.novembra sprieduma lietā Nr.C-244/94 Fédération Française des Sociétés d'Assurance 14.punktu*). Noteicoša ir saimnieciskās darbības veikšanas pazīme, nevis tirgus dalībnieka juridiskā forma (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 2001.gada 25.oktobra sprieduma lietā Nr.C-475/99 Ambulanz Glöckner 19.punktu*). Ievērojot iepriekšminēto, Senāts jau iepriekš ir norādījis, ka Konkurences likums attiecas uz visiem tirgus dalībniekiem, arī publisko tiesību subjektiem, ja tie veic saimniecisko darbību (*sk. Senāta 2009.gada 28.augusta lēmuma lietā Nr.SKA-736/2009 5.punktu*). Tā kā tiesa konstatējusi, ka pieteicēja veic saimniecisko darbību velkoņu pakalpojumu tirgū, tiesa pareizi secinājusi, ka pieteicējas darbības apspriežamas pēc Konkurences likuma normām.

[8] Tiesa nav apšaubījusi, ka ostas kapteiņa darbība un rīkojumi ir izdoti publisko tiesību jomā, taču no lietā esošajiem dokumentiem konstatēts, ka ostas kapteinis ir pieteicējas darbinieks (amatpersona), kurš nav neatkarīgs no pieteicējas. Tādēļ ostas kapteiņa darbība, izdodot rīkojumus, pamatoti pierēķināta pieteicējai. Tā kā Konkurences padomes lēmuma adresāte ir pieteicēja, bet ne atsevišķi tās darbinieki (amatpersonas), tad administratīvajā procesā iestādē un tiesā pamatoti kā lietas dalībnice aicināta tikai pieteicēja.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 1.punktu un 351.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 11.novembra spriedumu, bet Rīgas brīvostas pārvaldes kasācijas sūdzību noraidīt.

